

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

_____ А.П. Гетьман

СИЛЛАБУС
навчальної дисципліни

**«ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИПРАВЛЕННЯ І
РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ»**

(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2020

Силлабус навчальної дисципліни «Проблемні питання виправлення і ресоціалізації засуджених»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії).

Розробник:

Автухов К.А. доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, к.ю.н.,ст. наук. співроб.

Затверджено на засіданні кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права протокол № ____ від _____ 2020 р.

Завідувач кафедри кримінології

та кримінально-виконавчого права _____ **Б.М.Головкін**

“ ____ ” _____ 2020 року

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни.....	11
3. Вимоги викладача.....	14
4. Самостійна робота. Контрольні заходи результатів навчання.....	14
5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів.....	16
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів.....	16

Вступ

Дані про викладачів, які викладають цей курс:

1. Автухов Костянтин Анатолійович, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

+ 3 8-050-826-60-16

k.avtukhov@gmail.com

1. Цілі та завдання навчальної дисципліни.

Отримання поглиблених знань про сутність понять виправлення і ресоціалізація, вивчення їх змісту та засобів досягнення цих категорій при здійсненні кримінально-виконавчої діяльності; розглядаються основні проблеми, які існують в науці і стосуються можливості і реальності досягнення виправлення і ре соціалізації, як основної мети покарання і діяльності з виконання кримінальних покарань. Під час викладення дисципліни розглядаються основні теоретичні підходи до виправлення і ре соціалізації. З цією метою подається інформація про наявні точки зору на предмет вивчення дисципліни, її дискусійні та проблемні положення. Розглядаються наукові точки зору та практичний досвід механізмів ре соціалізації засуджених та досягнення виправлення; досліджуються питання про критерії виправлення. Здійснюється критичний аналіз норм національного та міжнародного законодавства, яке регламентує можливості кримінальних покарань, щодо змін у поведінці та свідомості засудженого, а також аналіз окремих наукових ідей та досліджень у цій сфері. Окремо аналізується міжнародний досвід можливостей досягнення позитивної мети покарання.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних **завдань**:

знати поняття, зміст та основні засоби досягнення виправлення та ре соціалізації засудженого, а також проблеми, які існують в теорії та в практиці досягнення мети виправлення і ре соціалізації засуджених; основні наукові теорії та точки зору на вказане питання; дискусійні та проблемні положення та ідеї, які мають потенціал для подальших наукових досліджень. Аспірант повинен розуміти в чому полягає різниця між виправленням і ре соціалізацією та яким чином пов'язані ці дві категорії між собою і яким чином вони впливають на процес відбування покарання, правовий статус засудженого і можливості зміни умов тримання відносно засудженого; повинен розуміти чому це питання є важливим і вирішальним для всієї практики виконання кримінальних покарань; повинен розуміти в чому полягає науковий пошук та мета дослідження проблем виправлення і ре соціалізації засуджених, а також засобів, спрямованих на досягнення виправлення і ресоціалізації засудженого.

уміти окреслити основні засоби виправлення і ресоціалізації засудженого, висвітлити їх зміст та основні тенденції реформування та змін; вміти аналізувати чинне законодавство, в тому числі й міжнародне, а також наукову літературу з метою виявлення норм, положень та проблем, які регулюють та вивчають питання виправлення засуджених та їх ресоціалізації. Аспірант повинен вміти користуватися основними засобами наукового пошуку та арсеналом наукових засобів та методів, формулювати висновки та надавати експертні оцінки як нормативним актам, так і практичним діям посадових і службових осіб, які здійснюють виконання кримінальних покарань, а також вміти критично та конструктивно використовувати наукову літературу з предмету вивчення дисципліни.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:

а) навчальна дисципліна «Проблемні питання виправлення і ресоціалізації засуджених» належить до циклу кримінально-правових дисциплін;

б) при вивченні дисципліни «Проблемні питання виправлення і ресоціалізації засуджених» використовуються знання, отримані з наступних дисциплін – «Теорія держави і права», «Форми (джерела) права», «Логіка», «Конституційне право», «Кримінальний процес», «Кримінальне право», «Кримінологія», «Кримінально-виконавче право».

Опис навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЕКТС - 7,0;
- загальна кількість годин - 210;
- термін викладання – один семестр.

Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК – 1 Знання та розуміння змісту соціально-виховної роботи з засудженими

ПК – 2 Здатність приймати ефективні рішення задля припинення групових протиправних дій засуджених

ПК – 3 Здатність визначити законність підстав для переведення засуджених до інших установ виконання покарання

ПК – 4 Здатність проводити первинне психолого-педагогічне вивчення особистості засудженого

ПК – 5. Здатність виявляти недоліки у системі охорони установи

ПК – 6 Здатність оформити виявленні порушень перетину контрольно-пропускних пунктів

ПК – 7 Уміння розуміти великі обсяги інформації при проведенні перевірки стану здійснення нагляду за засудженими в різних підрозділах установи

ПК – 8 Навички складання матеріалів щодо класифікації та розподілу засуджених до позбавлення волі

ПК-9. Уміння виявляти невідповідність затвердженим нормативам стан засобів охорони та відповідності їх встановленим нормативам

ПК-10. Уміння розв'язувати складні задачі при локалізації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру

ПК-11. Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми при визначенні виду установ виконання покарань де буде відбувати засуджений

ПК-12. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні юридичні методи дослідження матеріалів особової справи засуджених та законодавства при класифікації засуджених

ПК – 13 Уміння інтерпретувати юридичну діяльність і соціально-правовий досвід при отриманні інформації про особу та її поведінку з документальних джерел

ПК – 14 Знання механізмів оцінки ефективності діяльності дільниці на території виправної колонії мінімального із загальними умовами та середнього рівнів безпеки

ПК – 15 Знання механізмів оцінки ефективності організації роботи підрозділів охорони установ виконання покарань

ПК – 16 Знання механізму вирішення юридичних колізій при визначені можливості направлення для відбування засуджених в іншу установу

ПК – 17 Знання юридичної техніки при веденні документів обліку соціально-психологічної роботи з засудженими

ПК – 18. Уміння вживати організаційні заходи із взаємодії різних служб в колонії під час усунення надзвичайних ситуацій

ПК – 19. Знання структури та стандартів правничої професії при організації роботи підрозділів нагляду

ПК – 20. Знання структури та стандартів правничої професії при застосуванні до засуджених заходів примусу для локалізації непокори засуджених

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1 Здатність здійснити прийом засуджених до установ виконання покарань

РНС НД – 1.2 Проаналізувати етапи становлення системи вітчизняних установ попереднього у'язнення та перспективи модернізації

РНС НД – 1.3 Проаналізувати юридичні приписи та обставини справи під час визначення установи відбування покарання засудженому

РНС НД – 1.4 Інтерпретувати феномен рецидивної злочинності для здійснення класифікації засуджених

РНС НД – 1.5 Проаналізувати дотримання вимог законодавства щодо обладнання дільниць слідчого ізолятора

РНС НД 1.6 – Охарактеризувати методи дослідження ефективності організації роботи відділу по контролю за виконанням судових рішень

РНС НД – 1.7 Визначати індикатори якості й ефективності роботи з прийому засуджених в установі

РНС НД – 1.8 Здатність підготувати комплекс документів щодо переведення засуджених

РНП НД – 1.9 Проаналізувати обумовленість девіацій в поведінці засуджених під час знаходження в слідчих ізоляторах

РНС НД – 2.1 Здатність скласти матеріалів, які характеризують засуджених

РНС НД – 2.2 Проаналізувати детермінант виникнення заворушень в установі виконання покарань

РНС НД – 2.3 Проаналізувати наявність ознак адміністративного правопорушення при порушенні порядку проходження на територію установи

РНС НД – 2.4 Інтерпретувати феномен стигматизації в соціально-психологічній роботі з засудженими

РНС НД – 2.5 Здатність формулювати чіткий алгоритм дій для усунення надзвичайних ситуацій в колоніях

РНС НД – 2.6 Здатність планувати та здійснювати соціально-психологічну роботу з уразливими категоріями засуджених

РНС НД – 2.7 Проаналізувати особливості інноваційного менеджменту впливу на соціально-психологічний клімат відділення соціально-психологічної служби

РНС НД 2.8– Охарактеризувати методи дослідження ефективності нагляду в установах виконання покарань

РНС НД – 2.9 Визначати індикатори якості й ефективності отримання нагляду у виправних центрах

РНС НД – 2.10 Здатність продемонструвати знання юридичної техніки при фіксації випадків порушення режиму в установах виконання покарань

РНП НД – 2.11 Проаналізувати обумовленість девіацій в роботі співробітників установ виконання покарань, що призводять до вчинення ними злочинів пов'язаних з порушенням вимог охорони

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

«ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИПРАВЛЕННЯ І РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ»

Модуль 1 Діяльність установ виконання покарань та їх структурних підрозділів у напрямку виправлення і ресоціалізації засуджених

Призначення і завдання слідчих ізоляторів. Створення дільниці на території виправної колонії мінімального із загальними умовами та середнього рівнів безпеки. Підстави для приймання і тримання у дільниці засуджених. Обладнання дільниць слідчого ізолятора. Організація нагляду за засудженими у дільниці слідчого ізолятора. Основні завдання слідчого ізолятора. Перелік осіб, які тримаються в слідчому ізоляторі. Вимоги ізоляції до розміщення осіб, взятих під варту, у камерах. Загальні вимоги щодо обладнання слідчих ізоляторів. Порядок прийому до слідчого ізолятора осіб, узятих під варту і засуджених. Порядок інформування слідчими ізоляторами консульських та дипломатичних установ стосовно взятих під варту іноземців. Класифікація установ виконання покарань для відбуття покарання засудженими. Порядок проведення класифікації та розподілу засуджених до позбавлення волі, із слідчих ізоляторів до установ виконання покарань. Здійснення контролю за своєчасним звільненням осіб з під варту. Порядок прийому засуджених до установ виконання покарань. Порядок переведення і направлення засуджених з однієї установи до іншої. Порядок інформування установами виконання покарань консульських та дипломатичних установ стосовно засуджених іноземців.

Модуль 2. Функціональні завдання підрозділів установ виконання покарань з реалізації завдань соціально-виховної роботи

Призначення і завдання відділу (групи) соціально-виховної та психологічної роботи. Основні методи первинного психолого-педагогічного вивчення особистості засудженого, визначення ступеня соціально-педагогічної занедбалості. Розподіл засуджених з дільниці карантину, діагностики та розподілу. Призначення і завдання ради колективу засуджених установи виконання покарань. Права та обов'язки начальника відділення СПС.

Документація начальника відділення СПС, її призначення і ведення: індивідуальної програми соціально-психологічної роботи із засудженими, квартального плану роботи, журналу обліку роботи із засудженими, журнал прийому засуджених з особистих питань, журнал обліку роботи ради колективу засуджених відділення. Соціально-психологічний клімат відділення СПС: поняття, методи вивчення та впливу. Особливості роботи старших вихователів у виховних колоніях. Порядок застосування заходів заохочення і стягнення. Порядок ведення обліку застосованих заходів заохочення і стягнень до засуджених.

Поняття режиму. Система заходів щодо дотримання засудженими вимог режиму відбування покарання. Поняття нагляду та його основні складові. Сили та засоби забезпечення нагляду за засудженими. Контроль за здійсненням нагляду.

Особливості здійснення нагляду за засудженими на окремих об'єктах установ виконання покарань, основні обов'язки посадових осіб. Особливості нагляду за засудженими, схильних до вчинення правопорушень. Порядок проведення перевірок наявності засуджених. Особливості здійснення нагляду за засудженими у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправних центрах. Особливості здійснення нагляду за засудженими у виховних колоніях. Особливості здійснення нагляду за

засудженими, які знаходяться на лікуванні у закладах Міністерства охорони здоров'я України.

Призначення і основне обладнання об'єктів установ виконання покарань, що знаходяться під безпосереднім наглядом відділів охорони: внутрішньої і зовнішньої забороненої зони, вартового приміщення і вартового дворика, КПП для пропуску людей на об'єкт, що знаходиться під охороною, контрольного майданчика (шлюзу) для пропуску автомобільного і залізничного транспорту, спеціального автомобіля для перевезення засуджених.

Режим особливих умов в установах виконання покарань. Сили, що можуть бути застосовані у разі групових протиправних дій засуджених, захоплень заручників, вчинення злочинів терористичної спрямованості та інших.

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

Модуль/назва	Кількість кредитів ЄКТС	Всього годин	Аудиторні заняття (контактні)				Самостійна робота аспірантів
			Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Інші види занять	
Модуль 1. Загальнотеоретична та нормативно-правова характеристика правового статусу засудженого		105	16	16			80
Модуль 2. Основні механізми забезпечення та захисту прав засудженого, забезпечення його прав та законних інтересів		105	14	14			70
Разом	7,0	210	30	30			140

3. Вимоги викладача

При вивченні даної дисципліни до аспірантів висувуються наступні вимоги:

- відвідування навчальних занять;
- ініціативність і прийняття активної участі у дискусії під час вирішення та обговорення теоретико-прикладних питань на заняттях;
- аргументоване формулювання своїх думок з питань, що обговорюються на заняттях;
- своєчасність, якість та самостійність виконання завдань;
- дотримання норм академічної поведінки та етики.

4. Самостійна робота. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів:

- семінарські та практичні заняття - 15 балів;
  - виконання завдань СРС – 10 балів;
  - педагогічний контроль (Модуль № 1, Модуль № 2 і Модуль № 3) - 5 балів x 3 = 15 бала;
  - іспит - 60 балів.
- Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості за накопичувальним принципом і є підставою допуску до іспиту. Якщо аспірант набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше 25 балів з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	За національною шкалою	За 100-бальною шкалою, що використовується в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого
A	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня, з кількома помилками	4	80-89
C	ДОБРЕ – у цілому правильна робота, з певною кількістю незначних помилок		75-79
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70-74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	3	60-69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти		35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1-34

4.3. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, розповідь-пояснення, розв'язання практичних завдань;
- *методи письмового контролю*: розв'язання тестових завдань, контрольні роботи, есе у рамках запропонованих тем, вирішення кейсів, складання процесуальних документів, узагальнення практики Європейського Суду з прав людини та національної правозастосовної практики.

Інноваційні методи:

- портфоліо, кейс-вимірювачі.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, рецензування.

5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів.

Формами самостійної роботи та додаткових освітніх досягнень студентів є:

- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо начального курсу та його презентація;
- розробка кейсів;
- підготовка колекцій документів, матеріалів тощо;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;
- написання рефератів;
- анотування правових позицій Європейського суду з прав людини;
- узагальнення правозастосовної практики;
- вирішення тестів.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів

Основна література:

Основні:

Особливості діяльності окремих підрозділів кримінально-виконавчої системи : навч. посіб. / К.А. Автухов, О. В. Ткачева, І. С. Яковець; за ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2012. – 152 с.

Автухов К.А. Механізм оптимального виконання покарання у виді позбавлення волі : наук.-практ. посіб. / К. А. Автухов, І. С. Яковець ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х. Права людини, 2013. – 248 с.

Кримінально-виконавче право: Загальна та Особлива частини: підручник / В.В. Голіна, А.Х. Степанюк, О.В. Лисодєд та ін.; за ред. В.В. Голіни і А.Х. Степанюка. – Х.: Право, 2015. – 392 с.

Додаткові:

1. Кримінально-виконавче право України: підручник / О.М. Джужа, І.Б. Багатирич, О.Г. Колб, В.В. Василевич та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Атіка, 2010. – 752 с.

2. Кримінально-виконавчий кодекс України: наук.-практ. комент. / за заг. ред. В.В. Коваленка, А.Х. Степанюка. – К.: Атіка, 2012. – 492 с.

3. Науково-практичний коментар Кримінально-виконавчого кодексу України / А.П. Гель, О.Г. Колб, В.О. Корчинський та ін.; за заг. ред. А.Х. Степанюка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.

4. Організація роботи персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з підготовки засуджених до звільнення: наук.-практ. посіб. / Борисов В.І., Байлов А.В., Батиргарєєва В.С. та ін. – Х.: ХНУВС, 2010. – 332

5. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи: Монографія. – Х.: Вид-во «Кроссрод», 2007. – 184 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

Офіційний веб-портал Судова влада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://court.gov.ua/>

Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gp.gov.ua/